

WWW.DEVINCAN.SK

DEVÍNČAN

Noviny pre každého Devínčana • zdarma • júl 2019 • Ročník XVI • Ev. č. 5801/19

Pohoda?

Nie milí susedia, nepýtam sa na nedávny festival, na ktorom viem, že ste sa viacerí boli zabaviť a užiť si leto. Zaujímalo by ma vaše vnímanie letnej pohody tu doma, v Devíne. Výlety do blízkej prírody, kúpanie sa v bazéne, či v Dunaji, práca na záhradke, výsledkom ktorej je garantované bio ovocie a zelenina, susedské grilovačky s priateľmi, popíjanie dobrého vína, často od miestneho vinára v podvečer na terase. To všetko sú pôžitky, ktoré robia z Devína jednu z najžiadanejších lokalít na bývanie v Bratislave, keby... Len keby tej plíagy nebolo, však? Už pri zmienke o grilovačke či posedení v podvečer na terase nám skalným Devínčanom isto v uchu zaznelo to neblahé bzzzzzz...

A možno ste opakovane zanáďovali na neschopnú starostku, čo nevie vybaviť taký obyčajný postrek na komáre, ktorý by (skoro) dokonale pohodu v Devíne znovu zabezpečil. Dovoľte mi preto vec trochu vysvetliť. Dlhé roky sa likvidácia komárov pri ich premenšení riešila radikálne. Spolu s včelami, motýľmi či mužskou plodnosťou, pretože aplikovaný cypermetrín likvidoval spoľahlivo krovie, čo všetko. Hlavné bolo, že utíchol otravný bzukot aj vášne, ubudlo štipancov i peňazi v obcej kase a „svet“ sa zdal byť opäť v poriadku. No len dovtedy, kým sa aj v našich končinách neroznesol chýr o tom, akú škodlivú chémiu si to vlastne dobrovoľne sypeme na svoje hlavy i hlavy našich detí a všetkých stvorení, ktoré jej pri rozsiahlych postrekoch z lietadiel nemajú šancu uniknúť. Spolu s touto informáciou prišla aj ponuka rozumnejšieho riešenia, ktoré už pekných pár rokov aplikujú naši rakúski susedia na druhej strane Moravy. Prostriedok sa volá BTI (bacillus thuringiensis israelensis) a ide o bielkovinu z baktérie, ktorú keď zožerie larva komára, zahynie a dospelé komáre sa tak ani nevyvinú a logicky nevyletia a neotravujú. Je to celá „veda“ o používaní tejto látky, ktorú nám susedia so všetkými svojimi skúsenosťami zdarma ponúkali, zrejme netušiac že Slováci sú, no skrátka Slováci... Prezieravosť či prevencia nám veľa nevravia a posledných 6 pre komáre „suchých“ rokov ani nikomu nedávalo dôvod čokoľvek riešiť. Tobôž obstarávať tak komplikované procesy. Veď komu by sa chcelo zamestnávať biológa, ktorý by monitoroval

liahniská komárov a situáciu v nich a ktorý by v prípade potreby koordinoval zásahy? Dokážeme vôbec zastaviť, vybaviť a zaškoliť potrebné družstvá postrekovačov pre zásahy zo zeme? Vieme zmobilizovať obyvateľov, ktorí sami musia likvidovať prídelenými tabletami svojich domácich komárov v záhradných jazierkach, kdejakých starých vedrách po dvore či v sudoch na dažďový vodu? Keď predsa stačí hrdinsky vzlietnuť či nasadnúť do postrekovačov a komárom vykrútiť krky osvedčeným cypermetrínom! Načo sú nám včely? A tobôž motýle... Nie milí susedia, nebojte sa, tie posledné slová som ani náhodou nemyslela vážne. Verím, že ste si medzi riadkami správne prečítali aj ten kopec ironie z mojej strany. A keďže si ani o vás nemyslím že túžite po chemicky jedovatej POHODE, budem sa naďalej snažiť presvedčiť nových kolegov na magistráte o využití biologickej likvidácie komárov.

Súčasťou pohody v obciach je však aj všeličo iné, mnohé z toho máme i keď často v obmedzenom či nedostatočnom rozsahu (lekárska starostlivosť, pošta, športoviská, kultúra, rôzne drobné služby), iné zase úplne absentuje. Najaktuálnejšie sa podarilo výrazne rozšíriť kapacitu našej materskej škôlky tak, že sa o väčšinu devínskych škôlkarov dokážeme postarať u nás doma. Žiaľ, prišli sme o obľúbené a jediné potraviny. Rodine Strakových sa môžeme už len poďakovať za ich doterajšie služby a musíme veriť, že jeden z dvoch zámerov prezentovaných miestnemu úradu zriadiť a prevádzkovať v Devíne potraviny bude v čo najrýchlejšej lehote aj zrealizovaný. Potom už bude len a len na nás, či si ich budeme vedieť udržať tak, že sa tu obchodníkom aj oplatí so svojou prevádzkou zostať.

Pekný zvyšok leta prajem, milí Devínčania!

P.S. Inak veľmi dobrý, výstižný a vysvetľujúci článok o komároch je tu <https://www.bratislavskenoviny.sk/aktuality/55238-komare-v-bratislave-odbornik-prezradza-zaujímavosti-ktore-ste-o-nich-asi-nevedeli>.

Ľubica Kolková, ilustračné foto Matej Patka

PONORY DO DEJÍN DEVÍNA

SÁGA RODU FEIGLEROVCOV

Rodina Feiglerovcov sa zapísala do dejín Devína vďaka svojmu kamenárskemu remeslu. Za kameňom nemuseli putovať ďaleko, veď Devín mal na svojom teritóriu niekoľko kameňolomov, kde sa ťažil kvalitný kameň, ktorý sa používal na stavby v širokom okolí.

Tri generácie Feiglerovcov vplývali na výstavbu Bratislavy najmä v 19. storočí a vytvorili stavby, ktoré sú ešte aj dnes symbolom mesta – Stanica prvej konskej železnice, historická budova SND, palác Motešických, vodársky areál na Sihoti, výletný hostinec Albrecht... Rodina Feiglerovcov menila charakter mesta neuveriteľných 170 rokov. Podľa dostupných archívnych materiálov prišli na Slovensko na konci „tureckých čias“ z oblasti Schwarzwaldu a usadili sa na Devíne. Najstarší známy predok Martin Feigler si tu na začiatku 18. storočia založil veľkú rodinu. Mal tucet detí, z ktorých sa stali známi hudobníci, učitelia, krajčíri, kováči, ale hlavne kamenári a staviteľia. Za zakladateľa rodu staviteľov treba považovať Františka Feiglera, Martinovho syna. Preslávil sa tým, že za vlády Márie Terézie sa podieľal ako dozorca na tzv. tereziánskej prestavbe Bratislavského hradu. V tých časoch to bola príliš dlhá cesta na to, aby denne dochádzal za prácou z Devína do Bratislavy, preto sa aj s rodinou presťahoval do domčeka, ktorý si postavil na hradnom vršku. Tu sa narodil syn František Feigler mladší, ktorý pokračoval v kamenárskom remesle a tiež jeho syn Alexander, najmladší člen staviteľskej dynastie Feiglerovcov, ktorý však umrel veľmi mladý a tradícia už nepokračovala. Najznámejšími z rodu devínskych kamenárov boli Ignác a jeho brat Karol, obaja architekti. Projektovali stavby obytných domov, sakrálné i industriálne stavby, z ktorých sa niektoré zachovali do dnešných dní. Okrem už spomínanej Stanice konskej železnice na Krížnej to bola budova Hlavnej železničnej stanice, obytný dom s kaviarňou Berlínka na Štúrovom námestí, Palugyayov palác, pôrodná klinika na Zochovej, nemocnica na Mickiewiczovej, Kernov dom na Hviezdoslavovom námestí či dom na rohu Palisád a Štefánikovej, kde sa dnes nachádza kaviareň Štefánka. Feiglerovci realizovali aj úpravu Kostola sv. Ladislava s nemocnicou na Špitálskej, postavili Kaplnku Panny Márie Snežnej na Hlbokej i Kaplnku sv. Ondreja na Ondrejskom cintoríne. Ich renomovaná stavebná firma participovala aj na výstavbe blumentálskeho kostola. Po požiari v roku 1846 v Dóme sv. Martina vystavali vežu kostola v takej podobe, akú ju môžeme vidieť dnes. Tri generácie rodu Feiglerovcov vtláčili do vzhľadu Bratislavy svoju nezmazateľnú pečať. Mnohé stavby slúžia ešte i dnes, niektoré však museli ustúpiť novej výstavbe – Káblovka, Steinov pivovar, rad obytných domov na Vajanského nábreží ako i veľký pavlačový dom na Suchom mýte. Jediný syn Karola Feiglera, František, sa vrátil nielen k pôvodnému povolaniu najstaršieho Feiglera – kamenárstvu, ale aj do Devína. Členovia rodu Feiglerovcov našli svoj posledný odpočinok na bratislavských cintorínoch – Ondrejskom, Martinskom a v Slávičom údolí a je celkom možné, že i na devínskom cintoríne v niektorom z neoznačených hrobov odpočívajú posledný z rodu Feiglerovcov. Stojí za zamyslenie, či by

sa nepatrilo uctiť si pamiatku tejto dynastie, ktorej život sa začínal a končil na Devíne, pomenovaním niektorej z devínskych ulíc.

Pavla Rumanovská
foto archív P. R.

Už neexistujúci pavlačový dom na Suchom mýte

Hlavná stanica

Daj GAVENDOVINY mu šancu

Horúčavy vystriedali na pár dní daždivé dni. Do kyprej vlhkej pôdy som presadil sadeničky hlávkového šalátu. Už na druhý deň slnko opäť nemilosrdne páliło. Krehké listy šalátu okamžite zvädli. Nedalo mi nechať ich tak, hoci šanca na prežitie vyzerala nulová. Po dvoch dňoch lístky napriek zalievaniu fakticky zoschli. Ale v strede stále zostávalo niekoľko milimetrové sviežo zelené jadierko. Polieval som ďalej. A sledoval dlhý zápas o život. Už je tomu viac než mesiac, keď sa sadeničky začali rozvíjať. Keby som hneď zasadil niečo iné... Ale pri pohľade na ten úporný zápas s nesmiernou prevahou pražiacceho slnka sa mi zdalo barbarské tie drobné bylinky len tak vyhodit'. Hoci buriny som medzitým vytrhal celé kopy. Ale tu som pozoroval zápas o prežitie. Ako pravdepodobne veľa devínskych čitateľov Devínčana. Podobne to bolo s paprikou, ktorá mesiac po presadení vyzerala beznádejne zoschnutá. Dal som jej šancu, možno sa pozviecha...! A už naplno rodí. Často som pri polievaní myslel na ružu Malého Princa, jedínú na svete... Aj na biblické podobenstvo: „Ktosi mal vo vinici zasadený figovník a prišiel hľadať na ňom ovocie, ale ne našiel. Preto povedal vinohradníkovi: „Pozri, už tri roky chodím hľadať ovocie na tomto figovníku, a nič nenachádzam. Vytni ho! Načo ešte aj zem vyčerpáva?“ On mu odvetil: „Pane, nechaj ho ešte tento rok. Okopem ho a pohnojím. Možno nabudúce prinesie ovocie. Ak nie, potom ho vytnes.“ Ak to platí v ríši rastlín, celkom isto sa oplatí dať šancu aj človeku...

Marián Gavenda

VOX POPULI

Začiatkom mesiaca ma stretlo nemilé prekvapenie, keď som zistila, že naše jediné mikropotraviny sú nadobro zatvorené. Už aj ty, Brutus?, zvolala som zdesene. Síce vlastným auto, viem si zísť na nákup do blízkeho okolia, ale myslím, že nehovorím len za seba, ak poviem, že je veľmi dôležité mať po ruke malý obchod so základnými potravinami. Keď prechádzam Devínom, všimam si starých ľudí, ktorí vystupujú s nákupom z autobusu a snažím sa im pomáhať. Pri pohľade na tie ženičky, ktoré sa pokúšajú vlastnými silami dotiahnuť plné tašky domov, mi nedá nespýtať sa: dokedy to bude takto s vybavenosťou potravín skoro dvojtisícovej obce?

Soňa Kolenčíková

Miestny úrad oznámil, že k 1.7.2019 sa potraviny na Brigádnickej ulici č. 5 zatvárajú a poďakoval pánovi Strakovi za dlhoročnú prevádzku. Zároveň informoval, že investor predložil MU štúdiu zámeru výstavby potravín v Devíne a momentálne sa pripravuje projektová dokumentácia.

Milí Devínčania, v rubrike VOX POPULI budeme uverejňovať vaše postrehy, názory či otázky o dianí v našej obci a prinášať na ne odpovede od kompetentných. Tešíme sa na aktívnu spoluprácu!

Redakcia

REKONŠTRUKCIA DEVÍNSKEJ CESTY

Od roku 2016 Generálny investor Bratislavy poverený Magistrátom Hlavného mesta SR Bratislavy vykonáva prípravné a projekčné aktivity nevyhnutné pre komplexnú rekonštrukciu Devínskej cesty, ktorej súčasťou má byť aj vybudovanie plnohodnotnej cyklotrasy. V súčasnosti prebieha proces EIA – Posudzovanie vplyvov na životné prostredie, pričom nasledovať má konanie pre územné rozhodnutie a následne proces stavebného povolenia. Predpokladaný termín začiatku samotnej rekonštrukcie je podľa Hodnotiacej správy GiB-u z 13.12.2018 plánovaný na prvý štvrtrok 2021.

Stavebná a dopravná komisia Miestneho zastupiteľstva MČ BA – Devín bola v apríli tohto roku poverená riadnym Uznesením devínskeho Miestneho zastupiteľstva prebratím odbornej a výkonnej iniciatívy nad procesom rekonštrukcie Devínskej cesty za MČ BA - Devín, nakoľko viac ako dve tretiny celého profilu tejto mestskej komunikácie II. triedy B2 sú umiestnené práve v katastrálnom území Devína. Za svoju úlohu si komisia stanovila otvorenie čiastkových tém týkajúcich sa rekonštrukcie, ako je umiestnenie a zhotovenie cyklotrasy, ktorá má byť súčasťou cyklotrasy nadnárodného významu Eurovelo 13, možnosť rekonštrukcie vodovodných potrubí, prípadné dobudovanie dažďovej a splaškovej kanalizácie, najvhodnejšie umiestnenie zastávok MHD, stavebného dvora, nevyhnutného pre všetky fázy rekonštrukcie ako aj napojenie areálu kameňolomu.

Dňa 09.07.2019 bolo zvolané prvé verejné zasadnutie devínskej Stavebnej a dopravnej komisie k tejto problematike, aby obyvatelia Devína mali možnosť dostatočne sa oboznámiť s momentálnym stavom tohto významného investičného Magistrátu hl. mesta, a aby mali aj priestor na vyslovenie nielen otázok, ale aj pripomienok a požiadaviek, ktorými sa komisia bude zaoberať. Z tohto stretnutia bola vyhotovená zápisnica, ktorá je zverejnená na webstránke www.devin.sk.

Stavebná a dopravná komisia bude aj naďalej obyvateľov Devína informovať o priebehu prípravného procesu rekonštrukcie Devínskej cesty na webstránke MČ BA – Devín.

SPOMÍNAME

Životná cesta Mira Potančoka, srdcom i dušou Devínčana a zakladateľa Devínskych novín bola riadne krivoľaká. Ukončil banicku priemyslovku a po nej začal študovať niečo celkom iné - herectvo na VŠMU. Štúdium však musel zo zdravotných dôvodov prerušiť. Neskôr, keď sa jeho dcéra Marta vydala po jeho stopách a vyštudovala herectvo, často žartoval, že on musel štúdium ukončiť kvôli chorým hlasivkám, ale osud mu to vynahradil práve na dcéru. Miro Potančok sa venoval novinárstvu a v sedemdesiatych rokoch nastúpil do redakcie denníka Smena, neskôr ako novinár pracoval v redakciách Pravda, Profit a Obecné noviny.

Začiatkom osemdesiatych rokov pôsobil ako vedúci oddelenia klubov v Obvodnom kultúrnom a spoločenskom stredisku Bratislava-Staré mesto. Bol plodným autorom a napísal množstvo humoristických scenárov pre rozhlas a televíziu. Vždy ho intenzívne zaujímal život v Devíne a v roku 1992 iniciatívne založil Devínske noviny a redakciu viedol až do roku 2001. Prvé, nulté číslo vyšlo v marci 1992. Zo začiatku noviny vychádzali ako mesačník, neskôr mali dvojmesačnú periodicitu a v posledných štyroch rokoch opäť mesačnú. Pod redakčným vedením Mira Potančoka vyšlo dohromady 91 čísel Devínskych novín a cena výtlačku bola 2,50 korún slovenských. Septembrové číslo z roku 2001 bolo posledným. Väčšina príspevkov pochádzala z jeho redaktorského pera, písal pod značkou ptk. Šéfredaktor mal len málo prispievateľov, najčastejšie sa vyskytovali mená PhDr. Viera Feráková a Ivan Rumanovský.

Devínske noviny mali pevnú štruktúru, ktorú si zachovali počas celého vychádzania. Ich obsah rámcovali rubriky Z radnice, Život okolo nás, Spozna hraníc Devína, Kultúra, Príroda, Historické pamiatky, Šport a Humor. Noviny pod novým názvom Devínčan začali vychádzať až od januára r. 2003 na kriedovom papieri s farebnou tlačou. Tieto vymoženosti Devínske noviny nemali. Boli rozmožňované iba na kopírke v počte 50-60 ks a len v čiernobielej tlači, no obsahovo boli vždy bohaté a zaujímavé. „Spomínam si hlavne na víkendové roznášanie novín do schránok, otcove trápenie sa so xeroxovaním a problémy s fotkami a disketami do počítača. Mám ho dodnes pred očami ako s hneďou koženou taškou a fotoaparátom vyráža za horúcou témou... Bohužiaľ, otec nás opustil skôr ako by to ktokoľvek čakal a veľa zostalo nedopovedané“, pripomína si Marta Potančoková. A hoci Miro Potančok už nechodí uličkami Devína, jeho spomienka zostane stále živá.

Miro Potančok

* 3. 11. 1942 Banská Bystrica
+ 20. 1. 2006 Beša – Kulantovo

NOVÝ KONTROLÓR MČ BRATISLAVA – DEVÍN

Náš doterajší hlavný kontrolór mestskej časti Bratislava – Devín Ing. Ignác Kolek odstúpil na vlastnú žiadosť z funkcie k 30.06.2019. Pán Kolek zároveň pôsobil do konca roka 2018 aj ako mestský poslanec za Devín v mestskom zastupiteľstve. V predchádzajúcich volebných obdobiach bol takisto členom tímu poslancov nášho miestneho zastupiteľstva. Týmto mu v mene všetkých Devínčanov ďakujeme za jeho dlhoročnú prácu a angažovanosť vo veciach Devína.

Poslanci miestneho zastupiteľstva mestskej časti Bratislava – Devín si na 6. zasadnutí miestneho zastupiteľstva dňa 24.06.2019 zvolili nového hlavného kontrolóra mestskej časti. Stal sa ním Mgr. Martin Galát. Do funkcie nastúpil dňa 1.07.2019 a jeho mandát je na 6 rokov.

PRÁVNE OKIENKO

Milí Devínčania, v tejto rubrike sa budeme venovať problémom, ktoré vás zaujímajú a potrebujete názor odborníka - právnik. Budeme radi, keď nám svoje otázky, na ktoré nepoznáte odpoveď pošlete na mailovú adresu jana.jakubkovic@gmail.com. Tento krát sa venujeme problému susedských sporov.

V susedských sporoch na seba narážajú vzájomné práva, ale aj povinnosti vlastníkov susediacich nehnuteľností, ktoré sú s týmto vlastníctvom späté. Z občianskeho zákonníka vyplýva zásada tzv. zákonného obmedzenia vlastníckeho práva, a to v tom, že vlastník nehnuteľnosti sa musí zdržať všetkého, čím by nad mieru primeranú pomerom obťažoval iného, alebo čím by vážne ohrozil výkon jeho práv. Takéto obťažovanie susedov môže byť spôsobené napríklad nadmerným hlukom, prachom, popolčekom, odpadmi, svetlom, tienением, či pohybom zvierat po susedovom pozemku. Ak už medzi susedmi dôjde k narušeniu pokojného spolunažívania, je podstatné pokúsiť sa spor riešiť v prvom rade dohodou, k čomu usmerňuje aj občiansky zákonník, podľa ktorého fyzické a právnické osoby, štátne orgány a orgány miestnej samosprávy dbajú o to, aby nedochádzalo k ohrozovaniu a porušovaniu práv z občianskoprávných vzťahov a aby sa prípadné rozpory medzi účastníkmi odstránili predovšetkým ich dohodou. V takomto prípade je namieste aj vstup obce do sporu, kde môže obec niest' postavenie mediátora. Ak k dohode nedôjde a došlo k zrejmejmu zásahu do pokojného stavu, možno sa domáhať ochrany na obci. Obec môže predbežne zásah zakázať alebo uložiť, aby bol obnovený predošlý stav. V prípade, ak sa spor nepodarí urovnať dohodou ani vstupom obce, je možné sa domáhať ochrany svojich práv na súde. S témami, ktoré by vás zaujímali sa môžete na nás obrátiť a verím, že sa od jesene vidíme aj osobne v bezplatnej právnej poradni v Devíne.

Vaša poslankyňa JUDr. Jana Jakubkovič

Na redaktora Mira Potančoka si spomínam ako na vytrvalého propagátora Devínskych novín a zanieteneho záujemcu o všetko, čo sa dialo okolo nás. Práve preto si tak dobre rozumeli s manželom, s ktorým často rozoberali pripravované témy do novin. Pán Potančok patril medzi prvých, ktorí sa zaujímali o všedné i ne všedné udalosti v našom Devíne a počítal potrebu o nich komunikovať s občanmi. A to sa mu úspešne darilo.

Pavla Rumanovská

Spomínam na Mira ako na statočného, priameho a férového chlapa. Mala som rada „jeho“ devínske noviny, bolo na nich vidieť a cítiť, že ich robí profesionál. Neboli síce farebné a na kriedovom papieri, ale mali OBSAH. Práve pri príprave novín som s ním občas sedávala u nich doma na verande a debatovali sme.

Gabriela Luptáková

Miro Potančok mal v dvadsaťdeviatke svoje miesto. Musel sedieť chrbtom k smeru jazdy, lebo veril, že pri

náraze nevyletí zo sedadla a prežije. Občas sme sedeli takto oproti sebe v tom rannom autobuse a viedli „rozhovory o ničom“. Bolo jasné, že si dobre rozumieme. Miro sa veľmi nečudoval tomu, čo sa dialo vo svete, lebo väčšinu vecí predvídaval, divil sa však, aké silné emócie v ňom vyvolalo narodenie vnuka a ako sa zrazu stal bezvýhradne milujúcim starým otcom. Raz ako redaktor Devínčana ma navštívil ako poslanca miestnej časti Devín a urobil so mnou rozhovor. Bol to jediný náš rozhovor, ktorý mal hlavu a päť. Veľmi som si vážil jeho snahu pomôcť po roku 1989 Devínu postaviť sa na nohy. Učinil to tak, ako sa to podľa mňa má: robil si poctivo svoju prácu, ktorú dokonale ovládal. Založil Devínske noviny a naplnil každé číslo zmysluplnými informáciami a aj zábavnými príbehmi. Patri mu za to vďaka a uznanie, i keď pre mňa boli osobnejšie tie naše „rozhovory o ničom“.

Maroš Chovan

Za milé slová priateľov
ďakuje dcéra Marta

IVAN RUMANOVSKÝ: ŽIVOT V ZNAMENÍ FILMU

PREDSTAVUJEME DEVÍNČANOV

Považoval sa za Slovana a v Devíne sa cítil ako ryba v Dunaji. Tu, v dome s veľkou záhradou našla jeho duša zvedavého bádateľa, filmového historika a dokumentaristu ideálny priestor pre prácu i život. Ivan Rumanovský bol impozantná postavička s tolstojovskou bradou, ale aj oddaný manžel a otec dvoch synov. Bol... Žezlo jeho aktivít prebrala jeho rodina – väšeň pre dejiny syn Juraj, cukráreň Eden mladší Daniel s manželkou Jarkou a Spolok priateľov staroslávneho Devína manželka Pavla – chodiaca kronika Devína.

Spomínate si na váš prvý výlet do Devína?

Koncom šesťdesiatych rokov mi Ivan povedal, že poď, ideme do Devína za bratrancom. A ja si hovorím, odkedy má v Devíne bratranca? Dovtedy sa o ňom nezmienil. Nekomentovala som však a išli sme. Keď sme prišli do dediny, zistila som, že Bratranec je meno riaditeľa školy v Devíne a pre môjho muža bol zaujímavý preto, lebo jeho manželka bola rodená Veselá a bratia Veselí účinkovali v nedom filme Jánošík, po ktorom môj manžel vtedy dlhé roky pátral. A hľadal každú stopu, ktorá by mu v jeho detektívnej práci pomohla. Nakoniec sa mu film podarilo nájsť v Amerike, kam sa bratia Siakel'ovci odsťahovali a Jánošíka vzali so sebou. Bol to prvý slovenský hraný film, neskutočne vzácna relikvia. Jeho rekonštrukciu bol poverený práve manžel a spolu s kolektívom spolupracovníkov sa mu ju podarilo doviesť do takej podoby, že sa stal evidovanou kultúrnou pamiatkou UNESCO. Napokon, film bol v našom živote vždy určujúcim elementom. Stal sa našou každodennou súčasťou a žili sme s ním v symbióze.

Mal film na svedomí aj fakt, že ste zakotvili v Devíne?

Áno, našou vstupnou bránou do Devína bol film, ktorý manžel nakrúcal o dr. Drgoňovi a vtedy sa nám toto miesto zapáčilo. Prestáhovali sme sa sem 17. augusta 1968. Viem to presne, lebo na 21. augusta sme mali víza k tete do západného Nemecka. Môj brat šiel, my sme zostali. Báli sme sa odísť, mali sme malé deti. Brat si pobyť predĺžil o tri týždne a teta ho nahovárala, aby tam zostal. Bol veterinár, mohol by tam mať ordináciu, ale vrátil sa. Kým ostatní opúšťali hranice, on sa vracal domov.

Nelutujete, že ste zostali?

Nie. Mali sme tu svoje rodiny a nevedeli sme si predstaviť, že by sme ich opustili, rovnako ako aj naše krásne Slovensko.

Kedy sa začal odvíjať film vášho spoločného života?

Bol to „pracovný úraz“ (smiech) – zoznámili sme sa pri práci vo filme. Po štúdiu produkcie na filmovej škole v Čemeliciach som pracovala v čase, keď manžel zakladal Filmový archív, v tej istej budove v Slovenskej požičovni filmov. Stretávali sme sa na chodbe. Vtedy ešte nemal bradu a bol relatívne štíhly. Raz mi na desiatu doniesol tatrunku a jabĺčko. Nevie, ako na to prišiel, ale trafil sa. Bola som prekvapená, prečo mi dáva práve tatrunku a on mi povedal, že ma videl raz v mliekarni si ju kupovať.

Potom ma pozval do strižne pozrieť sa na strihací pult a nadšene mi ukazoval na tej malej obrazovke nejaké unikátne zábery z prvej svetovej vojny. Netrvalo dlho a pochopila som, že aj on je unikátny.

Aký bol život s režisérom?

Žili sme spolu 44 rokov a musím povedať, že veľmi dobre, lebo sme rešpektovali jeden druhého. Jeho poznávacím znamením bola tá jeho mohutná brada. Zo začiatku sa mi páčila, ale potom už ani veľmi nie. Keď som mu ju chcela trošičku upraviť, nedovolil mi. Tvrdil, že je to tolstojovská brada a nesmela som na nej odstri-

hnúť ani chlpa. Bol to svojrázny pán, ale dalo sa s ním žiť, prežili sme spolu tie dlhé spoločné roky v pohode. Iste, žiadne manželstvo nie je bez mrakov a mráčikov a ak to niekto tvrdí, nehovorí pravdu. No ja som sa snažila neprekročiť mieru mojich protestov – poznala som ho tak dobre, že som vedela, kedy je čas spor ukončiť. Mala som rada jeho rozprávačský talent spojený s odbornosťou a vážila som si jeho zanietenosť pre vec. Tú jeho tvrdohlavosť, s ktorou takmer vždy dosiahol, čo si zaumienil. A áno, mal rád dobré jedlo a hlavne správne veľké porcie.

Len starí Devínčania vedia, že dnešná obľúbená krčmička Eden je vlastne váš spoločný rodinný podnik.

Pôvodný nápad na cukráreň som zdedila po mojej mamičke, ktorá po vojne so mnou ruka v ruke po Bratislave hľadala vhodné priestory na cukráreň. Nestihli sme to, prišiel Víťazný február. No po revolúcii sme začali špekulovať, čo by sme podnikli, a tak v roku 1992 vznikla kaviareň Eden. Začali sme ju budovať vo veľmi provizórnych podmienkach, upravili sme bývalú šopu na cukráreň. Dnes má už Eden inú podobu, Daniel a Jarka ju prerobili podľa vlastnej predstavy. Naša cukráreň bola obľúbená. Malá, ale útulná, hovorili sme si, že je ako kópia cukrárne z pražskej Zlatej uličky. Bol to malý domček a kto prišiel, musel sa zohnúť, aby prešiel dverami. Tomuto rituálu sme hovorili, že host', ako sa patrí, musí sa pokloniť, keď vchádza do domu. Zákusky, ktoré som v našej rodine preferovala hlavne ja, sme kupovali vo výrobní U Zuzky v Devínskej Novej Vsi. K zákusku a kávičke sme ponúkali aj potravu pre dušu - od umeleckých predmetov až po knihy. Z pôvodnej stavby zostal dnes už len oblúk, ktorý oddeľuje bar od kuchyne. Som rada, že to mladí zachovali. Ako spomienku na prácu rúk môjho manžela.

Máte dvoch synov – Juraja a Daniela. Ktorý z nich sa potatil?

Starší, Juraj. Zbiera všetko, čo sa týka Bratislavy a má jej históriu zmapovanú krížom-krážom. Síce študoval na Vysokej škole sv. Alžbety sociálnu prácu a už dvadsaťpäť rokov pracuje v štátnej správe, no jeho hobby je história Bratislavy.

Daniel je zase vyučený umelecký keramik, ale svojej profesii sa už nevenuje, lebo dnes pri záplave rôznej dovozovej keramiky sa jej nedá ručnou výrobou konkurovať. Na filmársku dráhu sa ani jeden nedal.

Žijú aj synovia v Devíne?

Samozrejme. Lebo ja mám taký kvočkovský syndróm. Potrebujem mať deti a svojich blízkych vždy naokolo, vedľa seba. Bola som tak naučená z domu. A keď sme prišli bývať do Devína, neuplynul ani rok, presťahovala som sem aj rodičov. Kvočkovský syndróm bol vo mne zakódovaný a nepustil...

Prečo ste si vybrali práve Devín ako miesto pre život? Bola to srdcová záležitosť pána režiséra?

Ivan bol telom a dušou Slovan. Vierožvestcovia Cyril a Metod a všetko, čo sa týka slovanstva, to bola jeho láska. V roku 1992 založil Spolok priateľov staroslávneho Devína, organizoval cyrilometodské oslavy a vydával aj interné tlačoviny, ktoré sú súčasťou archívu spolku a kroniky Devína. Po jeho odchode som prevzala toto rodinné striebro ja a organizovala Slovenské dni na Devíne. Neskôr sa tejto akcie ujal štát. Bolo síce viac peňazí, ale mne sa zdalo, že „poštátnením“ tejto udalosti sa akosi vytratil duch podujatia. Žiaľ, naše združenie už nežije tak, ako keď ho manžel spravoval. Kde-tu urobíme nejakú výstavu, ale už je toho málo.

Ako sa vám žije v Devíne?

Devín vždy bol a stále je krásnym miestom pre život. So susedmi sme sa často stretávali, vzájomne sa rešpektovali, nikdy sme si nerobili prieky. Priateľov sme si vyberali a som šťastná, že ich stále mám. Vždy pri nás stáli – v dobrých aj v smutných časoch.

Hoci ste boli obaja z filmárskeho fachu, vy ste zakotvili u výtvarníkov.

Pracovala som dlhé roky v Slovenskom fonde výtvarných umení a vo Výstavníctve a mala som na starosti práve výstavy. Rada spomínam na Medzinárodnú výstavu bižutérie, ktorá sa konala vo všetkých pavilónoch PKO v Bratislave, na veľkú výstavu Poľského sakrálneho umenia v Dome umenia a tiež na Bienále ilustrácií. Každá výstava mala svoje osobitné čaro, do každej som dala kus srdca. Keď horel hrad Krásna hôrka, slzy sa mi tísli do očí. Strávila som tam pol roka života, bola som produkčnou pri realizácii expozície a niektorých remeselných prác. Bola to krásna práca.

Nechýbal vám filmový život?

Ani nie, veď som bola vždy jeho súčasťou vďaka manželovým filmom. A počas materskej dovolenky som si užila filmárov do sýtosti. Sedávali sme pod veľkou marhuľou na záhrade a môj jedálny lístok bol vždy rovnaký – placky a ríbezľové víno. Filmári si to veľmi pochvalovali a veľmi radi k nám chodili. Kameramani Mat'o Červenka, Bohuš Synek, ale tiež Svätopluk Šablatura, Patrik Pašš, Jaroslav Skřivánek, Július Mazanec, Gejza Kendy, Juraj Fojtík, Vlasta Vrabcová, Alan Lesyk, Marián Pauer... Tí chlapci sa naozaj narobili, veď tie kamery a šiby boli ťažké a nemotorné a museli ich vynášať kdekade do terénu. A môj muž ich hnal, hlava-nehlava. Keď robil napríklad film o slovenských frontových kameramanoch, bol za nimi až na Sibíri. Spomínal, že počas nakrúcania sa ocitli aj na miestach, kam nevedla žiadna cesta a kde až k ich dreveným domčekom chodili vlci na večeru. Po celý čas mali zložité podmienky na filmovanie a všade potrebovali povolenky. A, samozrejme, ako bolo v socializme zvykom, prideliť im aj „člena štábu“, ktorý všetko sledoval a kontroloval... Každý režisér je tak trošku podivín. Musí však mať vášeň a nadšenie pre film. Lebo keď to tam nie je, je to na filme cítiť.

Keby sa Ivan Rumanovský dožil, v máji by mal 90 rokov.

Áno. A aj preto sa Slovenský filmový ústav rozhodol vydať o ňom knihu, lebo on vlastne ústav založil ešte pod názvom Slovenský filmový archív. Kniha by mala vyjsť ešte tento rok a jej autorom je dr. Marián Pauer, s ktorým sa dlhé roky poznali a istý čas mu robil aj asistenta. Nedávno som odniesla do SFU všetky dokumentačné materiály, ktoré manžel nazhromaždil počas svojho života. Musela som však urobiť dôkladný poriadok v tom jeho tvorivom neporiadku. Všetko prečítať, vytriediť. Bola to fuška, ale mala som na to čas a robila som to s radosťou.

Ste vášnivá čitateľka kníh, vašu domácu knižnicu by vám mohol závidieť ne jeden knihomoľ. Ktoré sú vaše obľúbené literárne diela?

Mám rada históriu vo všetkých jej podobách, ale hlavne výtvarné umenie. Filmy aj knihy s touto tematikou sú moje srdcovky. Ale do okruhu môjho čitateľského záujmu patria napríklad aj nevysvetliteľné záhady.

Sedemnást' rokov ste pracovali v devínskej knižnici. Boli ste jej dušou, poznali ste každú knihu. Čím vás táto práca obohatila?

Neboli to iba knihy, ktoré som za moje dlhé pôsobenie v knižnici spoznala a prečítala, ale aj moji čitatelia. Zaujímali ma ich životy a takisto názory na všetko to dianie okolo nás. Mnohých som navštívila, kým ešte žili a porozprávali mi veci o Devíne, ktoré nenájdete v žiadnej literatúre.

Ako vnímate Devín dnes? Čo vám chýba, čo by ste si tu vedeli predstaviť?

Musím povedať, že Devínu chýba všetko. Kedysi sme tu mali päť potravín,

sedem pekárni, dvoch šustrov, slovom, bol tu obslužný servis pre celú dedinu. Vtedy mal Devín ledva päťsto obyvateľov, dnes nás je pomaly štyrikrát toľko a jediné malé potraviny sa zatvárajú. Starým ľuďom sa tu žije veľmi ťažko. A chýba mi aj monografia Devína. Na Slovensku už pomaly aj tá najmenšia dedinka má svoju knihu, len Devín, pýcha slovenskej histórie, ju nemá.

Predpokladám, že vo vašom archíve sa nachádza veľa vzácného dobového materiálu.

Mám celú jednu knižnicu, kde mám knihy len o Devíne. Bola by veľká škoda nevyužiť ten materiál. Myslím, že sa do toho pustím, pokiaľ aspoň trošku vládzem. Už mám vymyslený aj obsah, len by sme potrebovali finančnú podporu, aby sme vydali monografiu Devína takú, akú si zaslúži. Publikáciu, ktorá by bola reprezentatívna pre toto historické miesto.

ami, foto archív Pavly Rumanovskej

Ivan Jozef Rumanovský (1929 – 2001)

Filmový historik, dokumentarista, scenárista, televízny režisér, zberateľ, bádateľ, jedna z najvýznamnejších osobností slovenskej filmovej a televíznej tvorby. Narodil sa vo Veľkej Doline v okrese Nitra, vyštudoval televíziu a filmovú vedu na FAMU v Prahe. V mladosti sa venoval štúdiu dejín vedy a techniky a bol vášnivým zberateľom starých kinematografických prístrojov a kamier. Už v roku 1947 začal pátrať po stratenom prvom slovenskom filme Jánošík (1921) a keď ho v Amerike našiel u režiséra Jaroslava Siakela, v roku 1975 ho zrekonštruoval a ozvučil s hudbou Jozefa Malovca. Pracoval ako filmový historik v Československom štátnom filme a v roku 1958 založil Slovenský filmový archív pri Ústrednej požičovni filmov v Bratislave. Začal triediť jeho fondy, zaraďovať filmy a budovať novú filmotéku aj z vlastnej súkromnej zbierky. Neskôr prácu historika vymenil za filmársku. Nastúpil do bratislavského štúdia Československej televízie, kde sa za viac ako tridsať rokov podieľal na tvorbe vyše štyristo dokumentárnych filmov. K najvýznamnejším patrí seriál o dejinách kinematografie na Slovensku *Dejiny malej mechanizovanej múzy*, ale tiež film *Frontoví kameramani na Slovensku*, film o boji tankistov počas SNP *Povstalecké panciere*, dokument o Jozefovi Murgašovi *Vynálezca z Tajova*, film *Dunajská flotila* o námorníkoch, ktorí sa pričínili o oslobodenie Bratislavy, ale tiež *Filmové vyznania Paľa Bielika* či *Svedectvo zabudnutého filmu*, ktorý spracoval z dobových materiálov najstaršieho premietča filmov na Slovensku Alfonza Drobneho. V STV našiel uplatnenie pre svoju záľubu v histórii a vytvoril mnoho filmov o významných priekopníkoch vedy a techniky. Boli medzi nimi Samuel Mikovíni, Ernest Chladný, Matej Bel, Wolfgang Kempelen, Štefan Jedlík, Aurel Stodola, Štefan Banič a iní. Nakrútil aj dokumenty o Devíne – o pani Divílkovej, prvej taxikárke v Bratislave a dvojdielny dokument o dlhoročnom poštárovovi pávovi Mitkovi a jeho príhodách z denného putovania Devínom s názvom *Tma pod lampou*. Ivan Rumanovský bol veľmi činný aj ako publicista. Okrem článkov v periodikách ako *Film a divadlo* či *Literárny týždenník*, bol aj autorom biografie zakladateľa modernej optiky, profesora Jozefa Petzvala. Venoval sa spracovaniu filmárskej činnosti a zabezpečeniu rekonštrukcie filmov dokumentaristu Eduarda Schreiberera zo začiatku 20. storočia a v Lednických Rovniach inicioval vznik festivalu Eduarda Schreiberera. Režisér Miroslav Cimerman o ňom v roku 1999 nakrútil životopisný dokument s názvom *Ivan Rumanovský a jeho filmový svet*. Za svoju zásluhnú prácu získal niekoľko významných ocenení - Cenu Zväzu architektov, Cenu Zväzu novinárov, Cenu Ministra kultúry a niekoľko ocenení Československej televízie.

pôvodná kaviareň Eden

DEVÍNSKE A RÍBEZĽOVÉ

V júli sa šíri z našich devínskych pivničiek sladká vôňa a počut', ako si tichučko, ako letný dážď pošuškáva ríbezľové víno. Vinári a ovocinári sú na neho náležite pyšní a hlavne, každý z nich si stráži svoj recept. Alchymia výroby tohto hustého, kyselkavo-sladkého moku karmínovo červenej farby sa prenáša z pokolenia na pokolenie a jeho história sa píše už pomaly sto rokov. Nie ríbezle, ale ribizel, aby sme si na Devíne všetci dobre rozumeli...

Podľa historických odkazov bol Devín prvým miestom na Slovensku, kde sa začal pestovať vinič. Rimania, ktorí sídlili v blízkom Carnuntume na území susedného Rakúska, priniesli kvalitné odrody hrozna a vinohradníctvo sa tu úspešne rozvíjalo až do konca 19. storočia. Vtedy prišla pohroma v podobe choroby viniča zvanej fyloxéra, ktorá ako mor zničila vinice v celom Rakúsko-Uhorsku. A trvalo dlho, kým sa vinárom opäť podarilo vzkriesiť pestovanie hrozna.

S nápadom vyrábať ríbezľové víno prišiel Devínčan Alois Sonntag začiatkom dvadsiatych rokov 20. storočia. Skúpil od Devínčanov úrodu ríbezlí a začal vyrábať z ríbezlí víno. Netrvalo dlho a devínsky ríbezľák bol vyhľadávaným nápojom v bratislavských viechach. Štafetu po pánovi Sonntagovi prebralo spoločné roľnícke družstvo Karlova Ves – Devín, ktoré už vo veľkom produkovalo tento ovocný mok na všeobecnú radosť jeho konzumentov. Dejiny sa síce zmenili, ale láska k vínu zostala, rovnako aj tradícia devínskeho ríbezľového vína, ktorá v posledných rokoch prežíva svoju renesanciu.

V Devíne funguje veľmi aktívne Devínsky spolok vinárov a vinohradníkov a je potešujúce, že tradícia vinárstva sa ujala aj u potomkov našich vinohradníkov. Spolok eviduje nielen tradičných vinárov, ale aj mladých (pozor, mladí neznamená len vekom mladí, ale tiež noví a začínajúci vinári!), ktorí sa s odvahou púšťajú do tohto šlachetného remesla a považujú si za česť a dokonca za svoju lokálpatriotickú povinnosť vyrábať ríbezľové víno. K niektorým môžete prísť na koštovku, kúpiť si fľaštičku, iní ponúkajú svoje víno v okolitých pohostinstvách.

Všetci ríbezľoví vinári sa zúčastňujú na vinárskych akciách Malokarpatská vínna cesta a Potulky po bratislavských vínnych pivničkách.

TRADÍCIE DEVÍNA

Peter Distler – duša Devínskeho spolku vinárov a vinohradníkov, stále sa považuje za začínajúceho vinára, vyrába ríbezľové víno zvané Deva z Devína.

Kde ochutnať? Ahoy café, Café Eden, Reštaurácia Devín, U Srnčíka, U Rytiera, Valentian.

Benedikt Halás – skúsený devínsky vinár hroznových vín, ktorý má slabosť pre tradičné devínske víno z čiernych a červených ríbezlí.

Kde ochutnať? Pivnička na Brigádnickej 12

Pavol Kúkel – devínsky ríbezľový vinár s prívlastkom veľký, vyrába víno z čiernych i červených ríbezlí.

Kde ochutnať? Cez vikendy pod hradom v stánku, alebo v pivničke na Kremelskej 79.

Augustín Mrázik – neúnavný a hlavný propagátor devínskeho ríbezľového vína, najväčší devínsky vinár, ktorého srdcovkou je ríbezľové víno.

Kde ochutnať? Viecha U Sv. Urbana, stánok pod hradom, U Srnčíka.

Katarína a Pavol Plesníkovci – rodinné hobby vinárstvo s generačnou tradíciou.

Kde ochutnať? Na akciách Malokarpatská vínna cesta a Potulky po bratislavských vínnych pivničkách.

Ľudmila a Michal Šulovskí – tradičné devínske vinárstvo s presahom do karloveského regiónu s uhlom záberu na ríbezľové víno.

Kde ochutnať? V pivničke na Kremelskej ulici.

Štefan Vlček – služobne najstarší a najskúsenejší devínsky ríbezľový vinár.

Kde ochutnať? Ahoy café, Café Eden, Reštaurácia Devín, U Rytiera a v pivnici na Kremelskej 18.

RECEPTY OD SONI

Nielen víno, ale aj kuchyňa a chuťové poháriky si prídu na svoje v čase dozrievania ríbezlí. Nech sa páči, zopár inšpirácií z kuchárskej knihy našej vychýrennej devínskej cukrárky a kuchárky.

Ríbezľovo čokoládové muffiny

Cesto: 200 g horkej čokolády (s aspoň 70 % podielom kakaa), 100 g masla, 160 g múky, 30 g kakaového prášku, 3 čajové lyžičky prášku do pečiva, 350 g ríbezlí, 3 vajíčka, 150 g cukru, štipka soli, 180 ml cmaru

Krém: 400 g syru Philadelphia syr (alebo nátierkové maslo), 300 g jemného tvarohu, 40 g práškového cukru

Postup: 100 g čokolády roztopíme s maslom nad parou a necháme vychladnúť. Muffinový formu vystelieme papierovými košíčkami (12 ks). Múku, kakao a prášok do pečiva zmiešame. Rúru predhrejeme na 175 stupňov. Vajíčka, cukor a štipku soli miešame v mixéri aspoň 5 minút. Pridáme vychladnutú čokoládovo maslovú masu, cmar, múčkovú zmes a 50 g nasekanej čokolády. Polovicu cesta nalejeme do muffinových formičiek a posypeme 200 g ríbezlí, po troške do každého košíčka. Košíky doplníme zvyškom cesta a dáme piecť do rúry na 25 minút. Po upečení necháme vychladnúť. Nátierkový syr, tvaroh a cukor zmixujeme, zmesou naplníme cukrárenský sáčok a vychladnuté muffiny ozdobíme. Dozdobíme ešte ríbezľami a čokoládou.

Krevety s červenými ríbezľami

Potrebujeme: 2 polievkové lyžice celého čierneho korenia, 3-4 ks sušených čili papričiek, 2-3 polievkové lyžice olivového oleja, 800 g očistených a umytých kreviet, soľ, tymian, červené ríbezle

Postup: Čierne korenie rozdrvíme v mažiari. Do rozpáleného woku nalejeme olej, pridáme krevety a smažime jednu minútu. Pridáme čili papričky, soľ a smažime ďalšie dve minúty. Potom prihodíme za hrst' červených ríbezlí a tymian. Servírujeme s majonézou: zmiešame 150 g majonézy, 6 polievkových lyžíc kečupu, 3 polievkové lyžice pomarančového džúsu, 1-2 čajové lyžičky nastrúhaného chrenu, pol čajovej lyžičky worcestrovej omáčky, soľ a čierne korenie.

Ríbezľovo rukolový šalát

Potrebujeme: 7 polievkových lyžíc olivového oleja, 1 ks syru feta (ovčie alebo kozie), 2 čajové lyžičky medu, 125 g ríbezlí, 125 g malín, 125 g jahôd, 2 polievkové lyžice vínneho alebo balzamického octu, soľ, čierne korenie, 100 g rukoly, bagetu

Fetu ugrilujeme na 2 polievkových lyžiciach olivového oleja a 1 čajovej lyžičke medu. Zmiešame ocot, zvyšný olej, 1 čajovú lyžičku medu, soľ a čierne korenie. Rukolu umyjeme a zmiešame s drobným ovocím (jahody nakrájame). Šalát naľožíme na najkrajší tanier v domácnosti a navrch položíme ugrilovanú fetu. Polejeme dresingom a servírujeme s čerstvou bagetou.

ami, foto Pavol Plesník

Soňa Kolenčíková, foto archív S.K.

VÝSTAVA V PIVNICI Z DEVÍNSKÝCH ATELIÉROV

Devín sa pýši skutočnosťou, že hustota výtvarníkov, hudobníkov, architektov či umeleckých remeselníkov na meter štvorcový je v našej obci nevídaná. Nedávno nám umelci dovolili nazrieť do svojich ateliérov prostredníctvom výstavy, ktorá sa uskutočnila v priestoroch obľúbenej PIVNICE. Dobrou správou je aj to, že v Devíne vznikli priam renesančné rodinné dielne, kde si žezlo predávajú už celé generácie umelcov.

Podmanivé priestory PIVNICE sa premenili na čas letných mesiacov na výstavnú sieň. Expozícia devínskych výtvarníkov predstavuje práce umelcov, ktorých spoločným znamením je miesto ich tvorby – Devín. Dušou tohto nevšedného podujatia je Devínčanka Magda Rollerová, historička umenia, ktorá ponuku pomôcť pri realizovaní výstavy prijala s radosťou: „Tak ako pre väčšinu z nás, aj pre mňa je Devín magická a inšpirujúce miesto nie iba pre svoju krásnu prírodu, bohatú históriu, ale najmä pre živé kultúrne prostredie... Je to pre nás česť, že nám umelci dovolili nahliadnuť do svojich ateliérov, niektorí predstavili svoju najnovšiu tvorbu a doniesli diela, ktoré ešte ani nestačili doschnúť, iní načreli do starších zákutí svojich dielní a ukázali svoje zachované poklady... Pristúpili k tejto výzve s vážnosťou a zodpovednosťou a výsledkom je výstava v tomto krásnom priestore, ktorý je dôkazom toho, že s nadšením, zápalom, a spoluprácou je možné vykonať zázraky...“

Na výstave sa svojimi prácami predstavuje pätnásť devínskych výtvarníkov. Sú tu obrazy Zuzany Bachoríkovej, jej otca Štefana Rabinu, bronzové sochy Ota Bachoríka a syna Jakuba, ktorí tvoria jednu zo silných devínskych umeleckých rodín. Okrem obrazov sa Zuzana úspešne venuje aj textilnej a módnjej tvorbe. Svoje diela predstavila na početných individuálnych i spoločných výstavách slovenského umenia a jej diela sú zastúpené v galériách a súkromných zbierkach takmer na celom svete. Oto sa venuje komornej i monumentálnej sochárskej tvorbe, kresbe i maľbe a okrem bronzu miluje aj prácu s drevom. Rovnako silnou postavou devínskeho umenia bol Peter Strassner, ktorého obidve deti Gabriel i Lucia ho nasledovali na ceste za umením.

Gabika a Jozef Luptákovci zdieľajú spolu krásny dom s kováčskou dielňou oproti devínskemu hradu. Gabikin život tvorí hlavne keramika, ktorú dlhé roky vyučovala na bratislavskej ŠUP-ke a Jozefovým pracovným materiálom je železo a oceľ.

Umenie umeleckého kováctva prechádza z otca na syna v rodine Čiernych, kde ako otec Igor, tak aj syn Adam vytvárajú diela plné poézie a fantázie, ktoré už roky obdivujeme v obchodíku Janky Čiernej, kde akoby zastal čas.

Spoločný ateliér majú aj Zora a Štěpán Palovci. Učarovalo im sklo, v ktorom našli svoj spôsob vyjadrenia myšlienok a emócií.

Vernisáž výstavy

Strassner Gabriel, Dobro a zlo

Kosmel Milan, Hlavy

Oto Bachorík, Škorpión

Ich sklenené objekty či sochy poznajú všetky veľké svetové galérie, ktoré sa venujú sklárskej tvorbe.

Milan Kosmel vyjadruje svoje ponímanie krásy cez portréty a obrazy žien či matiek niekedy plastikou ako imaginárne i reálne portréty, inokedy s precíznou technikou maľby hľadajúc nové ikony či ideály krásy.

Profesor Peter Roller bol do minulého roku vysokoškolským pedagógom na VŠVU v Bratislave. Venoval sa hlavne monumentálnej a komornej soche, kresbe, grafike i objektu. Vystavoval na nespočetných výstavách, zúčastnil sa desiatok sympózií doma aj vo svete a jeho práce zdobia priestory galérií i súkromných zbierok. Jeho najväčším projektom sú *Petrogramy*, ktoré sú úzko spojené s Dunajom – tvoria ich kamene, označené jeho znakom, ktoré umelcovi „poslovia“ rozmiestňujú na najkrajšie miesta planéty. V posledných rokoch sú Petrovi blízke bodky, ktoré prenáša štetcom na rôzne plochy a tým poľudšťuje strohé geometrické tvary obrazov a sôch.

Novým prírastkom do umeleckej rodiny Devína je Radostina Doganová. Je dvojdomou výtvarníčkou – doma je v rodnom Bulharsku, ale už dva roky aj v Devíne. Rovnako aktívne pracuje a vystavuje v Sofii či Varne ako na Slovensku. Do Devína si priniesla úprimnú radosť z farieb a maľovania, ktorú jej Devín pomáha svojou atmosférou znásobovať.

Výstava v PIVNICI potrvá do konca septembra a záujemcovia o návštevu – individuálnu alebo kolektívnu môžu kontaktovať pani Martu Potančokovú

na mailovej adrese: scenapredevin@gmail.com
alebo na telefónnom čísle: **0910 939 775**.

ami, foto Jana Kollárová

Vernisáž výstavy

foto Emil Zvarik

v spolupráci s OZ Náš Devín a ASFK
Vás pozývajú
na letné filmové projekcie:

8.8.
o 21:00

Bistro ramen

Dráma
Singapur / Japonsko / Francúzsko, 2018, 89 min
Réžia: Eric Khoo

Mladý šéfkuchač Masato je odborník na tradičný japonský pokrm ramen, ktorý se v jeho rodine varí už po generácie. Kým mu život prichystá nečekanou zkoušku, vydá se Masato na dalekou cestu do Singapuru. Ve maselli přijem chuti a vůni pozná víc než jen lahodné recepty a rodná tajemství. Ukáže se, že jídlo má zvláštní moc sbližovat lidi a napravovat dávné křivdy. A že láska prochází ramenem.

15.8.
o 21:00

Velký zlý lišák a jiné příhody

Animovaný / Povědkový
Francie, 2017, 79 min (Alternativní: 3x26 min)

V první povídce Narozené dítě čáp zbral miminko a je třeba jej doručit rodičům. Druhá povídka Velký zlý lišák ukáže, zda může lišák vychovávat kuřáka. Ve třetí povídce Dokonalé Vánoce se kačer, králik a prase snaží zachránit Vánoce na saních tažených sekačkou na trávu, poté, co si myslí, že omylem odstranili opravdového Santa Clause, nevědomí si totiž, že byl natukovací.

22.8.
o 20:30

Všetci to vedí

Drama / Thriller, Španělsko / Francie, 2018

Réžia: Asghar Farhadi

Hrají: Penélope Cruz, Javier Bardem

Krásná Laura přijíždí do rodného Španělska na svatbu své sestry. Bujarou oslavu v kraj proslulých vinic však naruší zmizení jednoho z hostů. Brzy se ukáže, že pod povrchem dřímají staré křivdy a tajemství, která měla zůstat zapomenuta. Nejstátnější filmový pár současnosti Penélope Cruz a Javier Bardem excelují v hlavních rolích dávných milenců, mezi kterými to nikdy neprestalo jskřit.

vstupné 3 eur

AUGUST NA DEVÍNE

V lete dovolenkujeme, prázdninujeme a čo si budeme hovoriť – aj tak trochu leňošíme. Keď sa nám však zažiada dúšok kultúry, nájdeme ho buď na hrade, v letnom kine v Ahoy café či nám ho vynahradí posekanie v niektorej z milých devínskych krčmičiek. Krásne, slnečné a radostné leto, milí Devínčania!

HRAD DEVÍN: RYTIERI NA DEVÍNE 3.8. a 31.8. od 10.00 hod

Vystúpenie Tovarištva starých bojových umení a remesiel, ktoré predvedie strhujúce rytierske súboje.

3.8. – obdobie stredoveku, 31.8. – uhorsko-turecké vojny. vstupné 8 eur, pre rodiny 15 eur

POCTA SLOBODE 16.8. od 18.30 hod

Tradičný koncert spojený s výstavou k 30. výročiu pádu železnej opony. Účinkujú Tomáš Klus, Sima Martausová, Vlasta Redl, LH Ekonom a Rozkazovači z Očovej.

vstupenky na ticketportal.sk

CIGÁNSKY BAŠAVEL 4.8. od 14.00 hod

Multižánrový festival s rómскими piesňami a ochutnávkou typických jedál. O atmosféru sa postará huslička Barbora Botošová, kapely Besh o droM, Etno Rom a Lacko Cmorej. vstupné dospelí 10 eur, deti 5 eur

foto Pavol Plesník

